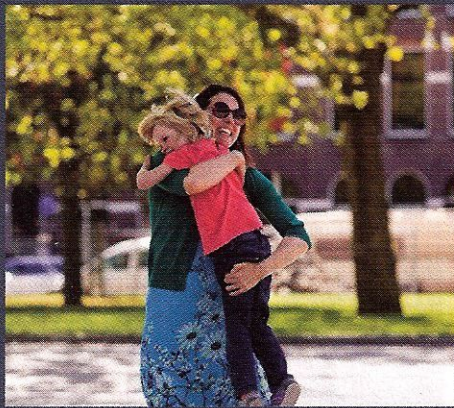

FILM

Schemer is gebaseerd op moord Maja Bradaric

Moeder zoekt geborgenheid in *Richting West*In *Majesteit* heeft koningin Beatrix geen zin

Eenzaam in veelvoud

Het Nederlands Film Festival in Utrecht vierde zijn 30-jarig jubileum: wat is de gemene deler binnen de oogst van 2010?

Rob van Scheers

Door de vorstelijke wijze waarop Helen Mirren koningin Elizabeth II neerzette in *The Queen* (2006) won ze prompt een Oscar. Zover zal het voor Carine Crutzen niet komen, want zoals bekend wordt *Tirza* dit jaar de Nederlandse inzending. Niettemin mag haar versie van Beatrix er ook best zijn, en meer dan dat. In *Majesteit* (28 oktober in bioscooproulatie) leren we het staatshoofd kennen als een vereenzaamde figuur die na het overlijden van prins Claus overduidelijk genoeg heeft van het koninklijke metier. Fictie, uiteraard, maar was het niet zo dat het al net zo fictieve scenario van *The Queen* achteraf meer waarheid bevatte dan schrijver Peter Morgan had durven dromen? De Beatrix van Crutzen is opstandig en boos, en door de even geaffecteerde als getergde wijze waarop ze haar minister-president toespreekt ('Lab-bekakkerig!'), maakt ze haar isolement invoelbaar. De kijker begrijpt: deze nukkige koningin is ook maar een mens.

Het Nederlands Film Festival vierde deze week zijn dertigste editie. Een van de hoofdthema's was hoe de vaderlandse speelfilm de ongezouten werkelijkheid representeert. Daartoe werd binnen het programma-onderdeel 'Spiegel van Holland' in het verleden gedoken. En er valt inderdaad een heel betoog op te zetten over hoe veranderend Nederland binnen de trits *Fanfare* (1958), *Spetters* (1980) en *Van God los* (2003) werd gevangen. Beperken we ons even tot het heden dan valt – de campy familie-musical *Lang & gelukkig* (14 oktober in roulatie) van Pieter Kramer niet meegerekend – vooral op

hoe eenzaamheid in veelvoud het terugkerende thema is binnen de jongste oogst aan Nederlandse speelfilms. De koningin in *Majesteit* van regisseur Peter de Baan staat niet alleen, zozegd.

Over de man in de war Jörgen Hofmeester uit *Tirza* hebben we het in *Elsevier* al gehad. In *Richting west* (18 november in roulatie) staan de zaken er bij Claire (Susan Visser) niet wezenlijk beter voor. Ze is 38, docente, gescheiden en moeder van een jongetje. We volgen een jaar uit haar chaotische leven, en het wordt wel duidelijk dat het grootstedelijk inferno van Rotterdam aan een vrouw alleen weinig geborgenheid te bieden heeft. Ze beleeft een affaire met een man behept met bindingsangst, maakt ruzie met haar onbeschofte ex, krijgt haar betuttelende moeder op bezoek en aan het einde van de film is ze weer waar ze begon: alleen, maar wel een jaar ouder. *Sex and the City*, minus de glamour. Niet een verhaal om vrolijk de bioscoop mee uit te stappen – deze rolprent van Nicole van Kilsdonk – maar als het om representatie van de werkelijkheid gaat, wel ter zake.

Het hield maar niet op met leed, daar in Utrecht. Zo was er ook de reconstructie van de moord op de Nijmeegse tiener Maja Bra-

Documentaire *Janine* toont hoge werkdruk Janine Jansen

daric. Althans, het jongerendrama *Schemer* (14 oktober in roulatie) baseert zich wel heel losjes op deze geruchtmakende zaak. Regisseur Hanro Smitsman koos er naar eigen zeggen voor het verhaal universele te maken door de multiculturele aspecten buiten beschouwing te laten. In de filmversie speelt het verhaal zich dan ook af onder blonde jongens en meisjes met een Gooische 'rrrrr', maar het groepsgedrag is er niet minder doedelijk om. Jessie valt buiten de boot en haar vroegere vrienden besluiten tot het onvoorstelbare: ze moet dood.

Het schrijvendst komt evenwel het overkoepelende thema van eenzaamheid naar voren in een documentaire, geen speelfilm. In het portret *Janine* (vanaf 7 oktober in de bioscoop) nadert regisseur Paul Cohen de stervioliste dicht op de huid. Janine Jansen (Soest, 1978) heeft alle succes dat ze zich maar kan wensen. Bovendien is ze met haar sympathieke voorkomen het gedroomde voorbeeld van alle buurmeisjes die ook viool willen leren spelen. Niets aan de hand, denk je, en wat kan ze mooi soleren tijdens Beethovens *Vioolconcert in D!*

Vervolgens zien we haar langzaam afglijden naar een existentiële crisis. Ze wordt steeds nerveuzer van de gladde marketingmannen om haar heen ('Mijn taak is het om zoveel mogelijk Janine Jansens te *shippen*... Of het nou linksom of rechtsom moet'), en ook het reizen naar de concertpodia van deze wereld wordt haar allengs te veel. Wéér een vliegveld, wéér een taxi, wéér een eenzame hotelkamer. Zelden werd de achterkant van de roem zo mooi beschreven als in deze rustig vertelde documentaire – beelden die je doorgaans alleen over ontsporende rockbands ziet.

Het zal dan ook geen verwondering wekken dat Janine Jansen onlangs op haar website aankondigde alle activiteiten op doktersadvies op te schorten. Voor een documentairemaker is zo'n tijdelijke neergang een onbedoeld cadeau, voor Janine Jansen een persoonlijke tragedie. Wij begrijpen: zélf de koningin onder de jonge violistes is ook maar een mens. ■